

L'OBLIGACIÓ

CONCEPTE

- L'obligació civil és aquella relació jurídica en virtut de la qual una part (anomenada deutora) ha d'observar una conducta (anomenada prestació) que pot consistir en donar, fer o no fer, en interès de l'altra part (anomenada creditora).
- Es tracta d'un dret personal, del que es poden donar diferents conceptes:
 - - Alguns ho enfoquen, des del punt de vista del creditor, com una facultat que té un subjecte (creditor) d'exigir de l'altre (deutor) una prestació.
 - - Uns altres ho consideren, des de la perspectiva del deutor, com una necessitat de complir, de proporcionar al creditor una prestació. Contemplades des d'aquest punt de vista passiu s'anomenen obligacions, perquè al dret del titular correspon un deure o una obligació del deutor.

DIFERÈNCIA DEUTE-RESPONSABILITAT

- - El deute és la prestació que el deutor ha de fer al creditor per complir el compromís adquirit.
- - La responsabilitat és la conseqüència jurídica, que consisteix en el sotmetiment del deutor al poder coactiu del creditor perquè aquest pugui procurar-se, segons els casos, ja siga el vertader compliment de l'obligació, ja siga la reparació per l'incompliment.
- Pot, malgrat tot, haver-hi *deute sense responsabilitat*, com seria una obligació ja prescrita, i *responsabilitat sense deute*, com seria el cas del fiador.

ELEMENTS

- **I) SUBJECTE**
- **Subjecte actiu:** és el creditor, aquella persona que té la facultat d'exigir el compliment. El creditor té un dret personal que es troba en l'actiu del seu patrimoni.
- **Subjecte passiu:** és el deutor, aquella persona que té la càrrega de complir la prestació convinguda. Per al deutor hi ha un deure jurídic (deute) que es troba en el passiu del seu patrimoni.
- Dues persones poden ser recíprocament deutor i creditor. Per exemple, en els contractes bilaterals, que són aquells dels quals naixen obligacions per ambdues parts, p. ex. compra i venda. Per contraure una obligació, la persona ha de tenir la capacitat legal per obligar-se (majors d'edat, menors emancipats amb limitacions art. 323 CC).

ELEMENTS

- **II) OBJECTE**

- L'objecte de l'obligació pot consistir a donar una cosa; fer, o siga, executar una determinada conducta; o no fer, o siga, abstenir-se de realitzar una conducta.
- **Determinació de l'objecte**
- L'objecte ha d'estar determinat o ser determinable. En principi han de ser coses existents, però també cap una obligació respecte d'una cosa futura (collites, cases en construcció, p. ex.). L'obligació de donar pot referir-se a coses certes (d'espècie) o incertes (de gènere). En el primer, les parts contempen un objecte determinat (p. ex., una finca individualitzada). En el segon cas, l'obligació sols està especificada per la seua classe o gènere (p. ex., 1 quilo de sucre) i se satisfà mitjançant l'entrega d'un objecte d'aquesta classe i qualitat.
- **Valor pecuniari**
- La llei exigeix que siga possible assignar un valor pecuniari a l'objecte de la prestació, perquè en cas de no poder complir-se, és indispensable poder quantificar-lo monetàriament als efectes rescabadors.
- **Comerciabilitat de l'objecte**
- L'objecte ha d'estar dins del comerç. P. ex., les coses en domini públic no poden ser objecte d'obligacions; o els drets personalíssims –com la llibertat personal– que són *extra commercium*.
- **Possibilitat**
- L'objecte de l'acte jurídic ha de ser de realització possible. Hi ha dos tipus d'impossibilitat: la física, (p. ex., vaixell posat a la venda quan l'amo no sap que s'acaba d'afonar), i la legal, quan l'objecte es troba fora del marc de legalitat, per ser il·lícit o aliè als bons costums.

CLASSIFICACIÓ DE LES OBLIGACIONS

- I) Segons el seu objecte:
 - Positives i negatives
 - Positives són de donar i de fer
 - Negatives són de no fer
 - Donar, fer, no fer:
 - a) Donar: transferir el domini, constituir un dret real, cedir la tinença material o restituir una cosa.
 - b) Fer: execució d'una obra material o de serveis personals.
 - c) No fer: l'abstenció de realitzar determinats actes o certes conductes.
- II) Segons si està subjecta o no a modalitats:
 - Pura i simple
 - Subjecta a modalitats
 - Subjecta a terme
 - Suspensiva
 - Extintiva
 - Subjecta a condició
 - Suspensiva
 - Resolutòria
- Obligacions amb pluralitat de subjectes:
 - Conjunes o mancomunades.
 - Parciàries.
 - Solidàries.

FONTS DE LES OBLIGACIONS

- S'anomena *font* al fet, acte o disposició legal que dóna origen a obligacions.
- Vegeu art. 1.089 CC: hi ha 5 fonts:
 - - Llei (art. 1.090)
 - - Contracte (art. 1.091)
 - - Quasi contractes (art. 1.887)
 - - Delictes (art. 1.092)
 - - Culpa o negligència (art. 1.093, en relació amb art. 1.902 i següents)

EL COMPLIMENT DE LES OBLIGACIONS

- Si el deutor no compleix, la llei posa a disposició del creditor l'aparell coercitiu de l'Estat per compel·lir-lo: demandes judicials, condemnes dineràries, execucions forçoses (desnonaments, p. ex.).
- Quan el compliment forçós no fóra possible (p. ex. en obligacions de fer), se substitueix l'obligació per la indemnització pecuniària.
- Les obligacions definitivament incomplides es transformen en el seu equivalent dinerari, assegurat pel principi de responsabilitat patrimonial universal consagrat per l'art. 1.911 CC.
- **Execució per part d'un altre**
- Un tercer pot satisfer l'obligació en nom del deutor. En aquest cas, aquest tercer se subroga en els drets del creditor.

EL COMPLIMENT DE LES OBLIGACIONS

- MORA
- És la falta de compliment de l'obligació en el temps adient. La constitució en mora té els efectes següents:
- El deutor està obligat a indemnitzar tots els danys que sofrisca el creditor per causa del seu retard. A més, a partir d'aquest moment comencen a córrer els interessos moratoris.
- El deutor és responsable de qualsevol dany que patisca la cosa, encara que aquesta s'haja perdut per cas fortuït o força major, llevat que es pugui demostrar que la cosa s'hauria perdut també en possessió del creditor.

EL COMPLIMENT DE LES OBLIGACIONS

- DOL
- Tota acció de mala fe utilitzada generalment per la part passiva envers la part activa per, d'alguna manera, evadir el compliment de l'obligació. El engany que s'empren per fer que una persona participe en un acte jurídic pot ser invocat per declarar-ne la nul·litat. El dol no es presumeix, i ha de ser sempre demostrat per aquell que l'invoca.

EL COMPLIMENT DE LES OBLIGACIONS

- CULPA
- Quan l'incompliment d'una obligació és causat per imperícia o negligència.
Normalment, les conseqüències econòmiques d'un incompliment culpós no són tan rigoroses, econòmicament parlant, com les derivades d'un incompliment dolós.

EL COMPLIMENT DE LES OBLIGACIONS

- Tot i que l'obligació de tot deutor és complir el deute, hi han casos en què se li eximeix per impossibilitat de fer el pagament, sempre que aquesta impossibilitat no se l'haja procurat ell mateix, i no ha haja existit culpa o falta que li siga imputable. És el principi “ningú és obligat a fer allò impossible”.
- El cas fortuït o força major és un succés aliè al control del deutor, que li impedeix complir l'obligació. El fet ha de ser actual i imprevisible, o impossible d'evitar. Si l'objecte d'un deute es perd per cas fortuït o força major, l'obligació es considera extingida. Malgrat això, les indemnitzacions o recepcions d'assegurances sí que es corresponen al creditor que ha pagat el preu de la cosa que pereix.

MODES D'EXTINCIÓ DE LES OBLIGACIONS

- Són els fets en virtut dels quals l'obligació deixa d'existir. Amb caràcter general, són els següents:
- **El pagament.** És la satisfacció de l'obligació mitjançant l'execució de la prestació compromesa.
- **Pèrdua de la cosa deguda.** L'obligació d'entregar una cosa determinada s'extingeix quan es perd o destrueix sense culpa del deutor i abans d'haver-se constituït aquest en mora.
- **Compensació.** És l'extinció recíproca de dos deutes, on creditor és deutor i vice-versa. Les obligacions han de ser líquides i exigibles. És el mode automàtic d'extingir-se, en la quantitat concorrent, les obligacions d'aquells que per dret propi són recíprocament creditors l'una de l'altra.
- **Novació.** És la substitució d'una obligació per una de nova. Perquè es done, cal que canvie l'objecte, la causa o que un nou deutor reemplaci l'anterior.
- Perquè opere la novació cal el consentiment tant del creditor com del deutor. En cas de novació, el deute antic s'extingeix. Però si per qualsevol motiu el deute nou és declarat nul, l'antic renaix.
- **Remissió o condonació.** És la renúncia voluntària i gratuïta que fa el creditor a tota o una part de l'obligació.
- És expressa quan el creditor diu inequívocament la seua voluntat de renunciar al seu dret personal.
- És tàcita quan voluntàriament entrega al deutor el document en què consta l'obligació.
- **Confusió.** Opera quan en una mateixa persona es reuneixen les qualitats de deutor i creditor, per al mateix deute. És il·lògic que una persona siga deutora de si mateixa.